

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

6. Ворончук М.М., Шуліпенко В.Є. Проблеми сталого розвитку Української економіки та її енергетичного забезпечення в умовах змін планетарного клімату // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика / За науковою ред. д.е.н., проф. Хлобистова Є.В. Сімферополь, 2011. С. 127-157.
7. Васильківський Д. М. Формування та реалізація механізму підвищення економічного потенціалу підприємства: дис. ... док. економ. наук: 08.00.04: захист 15.04.2016 / наук. конс. Нижник В. М. Хмельницький: ХНУ, 2015. 470 с.
8. Панкратов В. А. Стратегія розвитку соціально-економічних систем на основі методологій передбачення та когнітивного моделювання: автореф. дис. ... канд. техн. наук: 01.05.04: захист 26.05.2017 / наук. кер. Згуровський М.З. Київ: НТУ України КПІ, 2017. 24 с.
9. Кравченко Т. В. Адаптивне моделювання стратегії економічного розвитку регіону: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.11: захист 16.05.2016 / наук. кер. Коляда Ю.В. Київ: ДВНЗ КНЕУ, 2016. 264 с.
10. Черевко О.В. Стратегія соціально-економічного розвитку регіонів України: автореф. дис. ... док. економ. наук: 08.00.05: захист 04.12.2007 / наук. конс. Качала Т.М. Київ: Рада по вивченню продуктивних сил України, 2007. 42 с.

АНАЛІЗ РИНКУ ХЛІБА І ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Лобоцька Л.Л., к.т.н., доц., Матвійчук О.В., магістрант
Одеська національна академія харчових технологій

Аналізу ринку хліба і хлібобулочних виробів (ХБВ) України присвячено чимало робіт, адже хліб - продукт першої необхідності для людини. Серед робіт останніх років слід виділити роботи Костецької Н.І. [1], Навольської Н.В. [2]. Проте в роботах недостатньо уваги приділено регіональному аспекту аналізу. Метою даного дослідження є проаналізувати більш детально рівень виробництва і споживання хліба і ХБВ в регіональному розрізі. В якості вихідних задіяні дані Статистичного збірника «Регіони України» [3].

За статистикою, у виробництві хліба і ХБВ нетривалого зберігання, починаючи з 1991 року, спостерігається стійка тенденція до зниження випуску продукції. Більшість дослідників пов'язують цей факт із зменшенням чисельності населення. Відмічають також зміну у структурі харчування населення в бік споживання інших видів продуктів. В табл. 1 наведено динаміку випуску хліба і ХБВ нетривалого зберігання в Україні, а також в областях: Вінницькій, Дніпропетровській, Львівській і Одеській, які обрані за ознакою їх географічного розміщення. Для цих об'єктів, виходячи з чисельності населення, розраховано виробництво на одну особу на добу.

Дані табл. 1 підтверджують, що виробництво хліба і ХБВ знижується, але добові обсяги випуску по регіонах значно відрізняються від середнього рівня по Україні: найменший обсяг випуску у Львівській області, найбільший у Дніпропетровській. Близькими до рівня по країні в цілому є дані Вінницької і Одеської областей. Значний розкид у виробництві в територіальному розрізі, на

нашу думку, може бути пояснений структурою населення, яке в Дніпропетровській області значною мірою зайнято фізичною працею на промислових підприємствах. Низькі цифри по Львівській області свідчать про достатньо велику кількість мешканців області, які працюють за кордоном, але статистика чисельності осіб в області це не враховує.

Таблиця 1 – Динаміка виробництва хліба і ХБВ по Україні і по регіонах, а також на 1 особу на добу

Україна, області	Показники	Роки					
		2005	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	Виробництво хліба	2263,7	1763,5	1685,6	1561,5	1357,1	1231,2
Вінницька	та виробів	88,4	65	57,1	49,3	45,1	44
Дніпропетровська	хлібобулочних,	242,8	189,7	177	172,9	171,1	167,9
Львівська	нетривалого	89,5	72,2	65	60,5	56,5	50,7
Одеська	зберігання, тис. т	107,9	90,1	86,3	82,2	78,3	80,8
Україна	Чисельність	46930	45634	45553	45426	42929	42761
Вінницька	наявного	1701,6	1634,2	1627	1618,3	1610,6	1602,2
Дніпропетровська	населення,	3447,2	3320,3	3307,8	3292,4	3276,6	3254,9
Львівська	тис. осіб	2577,1	2540,9	2540,7	2538,4	2537,8	2534,2
Одеська		2402,2	2388,3	2395,2	2396,5	2396,4	2390,3
Україна	Виробництво на	132,15	105,88	101,38	94,18	86,61	78,88
Вінницька	одну особу на	142,33	108,97	96,15	83,46	76,72	75,24
Дніпропетровська	добу, г	192,97	156,53	146,60	143,88	143,07	141,33
Львівська		95,15	77,85	70,09	65,30	61,00	54,81
Одеська		123,06	103,36	98,71	93,97	89,52	92,61

За умови, що хліб є продуктом першої необхідності, з малим строком реалізації, вважають, що обсяг його споживання практично співпадає з обсягом виробництва. Це означає, що добове споживання хліба і ХБВ на душу населення в середньому по країні у 2015 р. становило 78,88 г, хоча на основі мінімального споживчого кошика, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 4 квітня 2000 р. № 656, норма споживання на одну особу становить 101 кг/рік, або 276,7 г/добу. В статистичних збірниках, на жаль, рівень споживання розглядається відносно хлібу, ХБВ і інших продуктів з борошна, тому оцінити споживання тільки хлібної продукції не вдається.

Багато фахівців, вважають, що заниження даних по випуску продукції зумовлене «тінізацією» цього бізнесу, якій оцінюють на рівні 40% і навіть більше. Наприклад, Васильченко О.М. в своїй доповіді на міжнародній науково-практичній конференції «Технологічні аспекти підвищення конкурентоспроможності хліба і хлібобулочних виробів», м. Київ, 2016 р. [4, с.8] відмітив, що співвідношення у виробництві хліба становить 37% на 63% на користь «тіньового» сегменту економіки. Він також підкреслив, що «це в першу чергу питання якості та безпеки продукту №1, відсутність гарантії безперебійного забезпечення населення хлібом і як наслідок - загроза соціального спокою в суспільстві, та вже наприкінці - економічні втрати - недоотримання бюджетами всіх рівнів, зниження надходжень в пенсійний фонд. На всі ці проблеми Об'єднання «Укрхлібпром» неодноразово вказувало, проте реальних змін поки що немає».

Слід відзначити, що конкуренцію крупним і середнім підприємствам в останні роки здійснюють мініпекарні, в тому числі в торгових центрах, крім того, багато людей самі випікають хліб. Ці дані не фіксуються статистичними органами. Підприємствам, які працюють легально, важливо враховувати потенційний попит на продукцію і випускати її у відповідних обсягах, щоб не допускати її повернення на завод, тобто необхідно будувати прогнози продажу продукції.

Для кожного об'єкта за даними 2011-2015 рр. випуску продукції в перерахунку на одну особу, табл. 1, нами були побудовані моделі динаміки у вигляді лінійних і квадратичних функцій регресії, табл.2. Точність моделей оцінена за показником коефіцієнта детермінації R^2 . Чим ближче цей коефіцієнт до 1 (100%), тим модель більш точна [5].

З табл.2 випливає, що нелінійні моделі дають високу точність, хоча для Вінницької, Львівської областей і по Україні в цілому лінійні моделі теж достатньо точні. Отже, аналіз даних по регіонах показав, що добові обсяги випуску хліба і хлібобулочних виробів в перерахунку на 1 особу в регіонах з їх специфікою коливаються в значних межах.

Таблиця 2 – Лінійні і нелінійні моделі тренду зміни обсягів виробництва хліба і ХБВ

Україна, області	Лінійні і нелінійні моделі тренду	R^2
Україна	$\bar{Y}_p = 114,01 - 6,875 t$	0,992
Вінницька	$\bar{Y}_p = 114,18 - 8,69 t$	0,924
Дніпропетровська	$\bar{Y}_p = 156,46 - 3,395 t$	0,790
Львівська	$\bar{Y}_p = 82,361 - 5,517 t$	0,989
Одеська	$\bar{Y}_p = 104,84 - 3,069 t$	0,795
Вінницька	$\bar{Y}_p = 128,49 - 20,959 t + 2,045 t^2$	0,996
Дніпропетровська	$\bar{Y}_p = 165,61 - 11,233 t + 1,306 t^2$	0,954
Львівська	$\bar{Y}_p = 84,18 - 7,077 t + 0,260 t^2$	0,992
Одеська	$\bar{Y}_p = 112,72 - 9,824 t + 1,126 t^2$	0,945

Дослідження динаміки виробництва (продажів) хліба і ХБВ нетривалого зберігання в перерахунку на 1 особу, за даними 2011- 2015 рр., дозволило отримати достатньо точні моделі регресії, на основі яких можна будувати прогнози на наступний період. Більшу точність забезпечують нелінійні моделі.

На жаль, в умовах відсутності відкритих офіційних даних про виробництво і продаж продукції окремими підприємствами побудувати моделі динаміки продажів немає можливості, але слід очікувати, що і для таких рядів можна знайти достатньо точні моделі прогнозу, адже попит на хліб і ХБВ, як правило, стійкий. Саме шляхом щоденної оцінки рівня продажу продукції окремих груп хліба і ХБВ і побудови прогнозів на ПЕОМ підприємство може гнучко пристосовувати своє виробництво, поступово нарощувати обсяги випуску, зменшуючи частку підприємств, які працюють в «тіні», адже якість продукції офіційно працюючих підприємств значно вища. Резервом росту виробництва є також освоєння підприємствами нових видів продукції, зокрема функціонального призначення, рецептуру яких розробляють і в ОНАХТ[4]. Розширення асортименту продукції, нарощування обсягів випуску сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Література

1. Костецька Н.І. Ринок хліба і хлібобулочних виробів України: стан і перспективи розвитку / Н.І. Костецька // Галицький економічний вісник. – 2015. – Т. 48. – № 1. – С. 26–31.
2. Навольська Н.В. Дослідження ринку хліба і хлібобулочних виробів в Україні / Н.В. Навольська // Глобальні та національні проблеми економіки. – Вип. 11, 2016. – с.438-441.
3. Статистичний збірник «Регіони України» в 2-х ч. Ч. I, 299с., ч II, 692 с. Державна служба статистики/за ред.. І.М.Жук. К.:, 2016.
4. Матеріали міжнародних науково-практичних конференцій «Технологічні аспекти підвищення конкурентоспроможності хліба і хлібобулочних виробів» та «Здобутки та перспективи розвитку кондитерської галузі». – К.:НУХТ, 2016. – 190 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//nuft.edu.ua/page/51adaed39c2a2/files/Konf%20hlib-kond%202016.pdf](http://nuft.edu.ua/page/51adaed39c2a2/files/Konf%20hlib-kond%202016.pdf)
5. Лук'яненко І.Г., Краснікова Л.І. Економетрика: [підручник]/І.Г. Лук'яненко, Л.І. Краснікова. К.: Товариство «Знання», КОО,1998.–494с.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ощепков О.П., к.е.н., доц., Магденко С.О., ст. викладач
Одеська національна академія харчових технологій

Сучасні умови господарювання, що створилися для українських підприємств харчової промисловості (вплив глобалізації та зростаючої конкуренції), зокрема м'ясопереробних підприємств, вимагають від керівників створення такої стратегії їх діяльності на продовольчому ринку, яка б була, з одного боку, тісно пов'язана з вирішенням проблем сталого задоволення потреб усіх категорій споживачів та, з іншого боку, надавала б змогу функціонувати їм в режимі розширеного відтворення.

Кожного дня підприємства стикаються з такою економічною реальністю, яка вимагає використання принципово нових підходів до організації всього ланцюжка його діяльності – від заготівельної до збутової. Досягнення високих результатів діяльності в сучасних умовах можливо лише за наявності обґрунтованої стратегії розвитку підприємства, розробленої для конкретної кон'юнктури ринку. На формування ринкової стратегії м'ясопереробних підприємств України дуже впливають проблеми сировинного забезпечення, посилення міжнародної конкуренції та глобалізації. Так, м'ясопереробні підприємства постійно шукають якісну сировину, але, через дороговизну кормів і відсутність державної підтримки сільського виробника, вирощування свинини, великої рогатої худоби на теперішній час - це зовсім нерентабельне виробництво. Також ми постійно бачимо, що ціни на м'ясо постійно ростуть. Споживачі ж продукції м'ясопереробних комбінатів зараз віддають перевагу вареним ковбасам та сосискам та варено-копченій ковбасі, частіш за все 1 гатунку, тобто продукції низько цінового сегменту.

41. АНАЛІЗ РИНКУ ХЛІБА І ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ 122
Лобоцька Л.Л., Матвійчук О.В.
42. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ 125
Ощепков О.П., Магденко С.О.
43. БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 127
Дьяченко Ю.В.
44. ПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ 129
Константинова Т.В.
45. ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРА 132
Корсікова Н.М.
46. РАЗВИТИЕ ВИНODEЛЬЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕМЕНЧИВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ 136
Шалимо В.Г.
47. УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ СФЕРЫ 138
Мартыновский В. С.
48. ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ 139
Мужайло В.Д., Кривонігова І.Г.
49. ОЦІНКА ДОВГОСТРОКОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ 141
Шалений В.А.
50. АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ХАРЧОВОГО БІЗНЕСУ В РИНКОВИХ УМОВАХ 146
Ліпова О.Л.
51. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ 147
Скляр Л.Б.
52. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 151
Іванченкова Л.В.
53. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ІДЕЇ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ В УКРАЇНІ 153
Колесник В.І., Вігуржинська С. Ю.
54. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ 155
Мартинюк О.М.
55. МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ ВИВЕДЕННЯ НА РИНОК ІННОВАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ 158
Голодонюк О.М., Мільчева В.В.
56. АНАЛІЗ РИНКУ ГАСТРОНОМІЧНИХ ФЕСТИВАЛЕЙ В ОДЕСІ 162
Сорокіна А.Г.
57. УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ КАР'ЄРОЮ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН 164
Козак К.Б.
58. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ 166
Кулаковська Т.А.
59. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ КУЛЬТУРОЮ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 168
Удовиця О.Ф.
60. ТРАНСПОРТНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ. Дроздова В.А. 170